

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนไทยประยุกต์มีการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางและได้รับความนิยมนิยมจากชาวไทย ต่างชาติยังนิยมชมชอบอย่างยิ่ง ตำราการเรียนนวดได้มาจากองค์ความรู้ที่สืบทอดกันมาแต่โบราณกาลสามารถใช้ในการบำบัด รักษาอาการต่าง ๆ ได้ผล โดยเฉพาะในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ “วัดโพธาราม” หรือ “วัดโพธิ์” ขึ้นเป็นพระอารามหลวง ทรงให้รวบรวม ตำรายา ฤกษ์ดี ตัน จวบจนตำราการนวด แล้วให้จารึกไว้ตามศาลาราย เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาโดยทั่วกัน ได้จัดทำตำราการนวดขึ้น จัดวางแนว จัดผัง และลำดับการนวดให้ผ่านจุดแนวเส้นประธานทั้งสิบ เพื่อใช้เป็นทำนวดมาตรฐานสำหรับการเรียนการสอน คัดเลือกท่าตดต่างๆเก็บไว้แต่ท่าที่ปลอดภัยให้ผลดี ท่าไหนที่ไม่แน่ใจว่าปลอดภัยหรือไม่ ก็ได้แยกไว้ หากผู้ใดจะนำไปปฏิบัติก็ให้ไตร่ตรองถึงคุณ และโทษอย่างถี่ถ้วน ซึ่งตำราการนวดนี้ยังคงใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการเรียนการสอนอยู่จนถึงปัจจุบัน (สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย)

การนวดแผนไทยประยุกต์ใน การนวดแบบราชสำนักนั้น การนวดจะมีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นการนวดพื้นฐานและจุดสัญญาณ 1-5 ต่างๆเช่น พื้นฐานขาและจุดสัญญาณ 1-5 (แบ่งเป็นขาตันทันนอกและขาตันทันในและในทำนอน) พื้นฐานหลังและจุดสัญญาณ 1-5 พื้นฐานแขนและจุดสัญญาณ 1-5 (แบ่งเป็นแขนด้านนอก และด้านใน) พื้นฐานบ่า การนวดกล้ามเนื้อต้นคอ จุดสัญญาณ 1-5 ศีรษะ (แบ่งเป็นด้านหน้า และด้านหลัง) พื้นฐานท้องและจุดสัญญาณ 1-5 (ท่าแหวก ท่า ناب)และมีกรกดจุดรักษาโรคต่างๆกว่า 60 โรคทางแผนไทย ประโยชน์ของการนวดเพื่อช่วยลดการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อ เพิ่มการไหลเวียนโลหิต และน้ำเหลือง กระตุ้นระบบประสาท เพิ่มประสิทธิภาพของระบบทางเดินหายใจ พื้นฟูสภาพของระบบกล้ามเนื้อ ระบบไหลเวียนโลหิต และระบบประสาท (กัญญาณี วิเศษ; และคนอื่น ๆ. 2545: ซีดีรอม)

การวางท่านวดของผู้นวดให้เหมาะสมกับผู้ถูกนวดและตำแหน่งที่นวดเพื่อให้แรงที่กดนั้นลงตามจุดและมีน้ำหนักเพียงพอที่จะรักษาโรค ซึ่งการวางมือ การวางเท้า การนั่งของผู้นวดต้องเหมาะสมกับมือที่กดลงบนผู้ป่วย เรียกได้ว่าเป็นสัดส่วนองศาและทิศทางในการนวด โดยทั่วไปแล้วขณะที่นวดแขนจะเหยียดตรง เพื่อลงน้ำหนักตามแขนลงไปสู่นิ้วที่นวด หากมีการงอแขนอาจทำให้น้ำหนักลงไม่ตรงจุดแม้จะใช้น้ำหนักมากและทำให้การรักษาได้ผลน้อยหรือไม่ได้ผลเลย ซึ่งในการนวดแบบราชสำนักได้ให้แนวทางไว้ว่า **“แขนตึง หน้าตรง องศาได้”**

จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะ ศึกษาปัจจัยกดจุดสัญญาณของการนวดแบบราชสำนัก ด้านองศาทิศทางของนิ้ว (การวางมือ) และ ลงน้ำหนัก ที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้ที่ถูกนวด ว่ามีความสอดคล้องอย่างไร ผลที่คาดว่าจะได้รับคือได้รับข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการรักษาผู้ป่วย พัฒนาการเรียนการสอน การจัดทำคู่มือการนวด การจัดอบรมของการแพทย์แผนไทยประยุกต์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประเด็นสำคัญ คือ

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านองค์ศาศึกษาของนิ้ว (การวางมือ) และการลงน้ำหนัก ของการกดจุด
สัญญาณที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้ถูกนวด

3. ขอบเขตการวิจัย

1. มุ่งเน้นศึกษาในการกดจุดสัญญาณที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้ถูกนวด
2. เก็บข้อมูล คือ นักศึกษา แพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. ช่วงเวลาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2554 – กันยายน 2555 ที่มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รับข้อมูลพื้นฐานของการนวดและผลการศึกษา เพื่อนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการ
รักษา พัฒนาตำราเรียนและด้านการเรียนการสอนของการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ของคณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. นิยามศัพท์

การลงน้ำหนัก คือ

น้ำหนักเบา ประมาณ 50	% ของน้ำหนักที่สามารถลงได้สูงสุด
น้ำหนักปานกลาง ประมาณ 70	% ของน้ำหนักที่สามารถลงได้สูงสุด
น้ำหนักมาก ประมาณ 90	% ของน้ำหนักที่สามารถลงได้สูงสุด

ทิศทางนิ้ว (การวางมือ) คือ

ลักษณะคว่ำมือให้นิ้วมือทำมุม 15 องศา หมายถึง มือที่กดอยู่ในลักษณะคว่ำมือ
นิ้วหัวแม่มือข้างเดียวหรือทั้งสองข้างอยู่ในลักษณะทำมุม 15 องศา

ลักษณะคว่ำมือให้นิ้วมือทำมุม 45 องศา หมายถึง มือที่กดอยู่ในลักษณะคว่ำมือ
นิ้วหัวแม่มือข้างเดียวหรือทั้งสองข้างอยู่ในลักษณะทำมุม 45 องศา

ลักษณะหงายมือให้นิ้วหัวแม่มือทำมุม 15 องศา หมายถึง มือที่กดอยู่ในลักษณะหงายมือ
นิ้วหัวแม่มือข้างเดียวหรือทั้งสองข้างอยู่ในลักษณะทำมุม 15 องศา

ลักษณะหงายมือให้นิ้วหัวแม่มือทำมุม 45 องศา หมายถึง มือที่กดอยู่ในลักษณะหงายมือ
นิ้วหัวแม่มือข้างเดียวหรือทั้งสองข้างอยู่ในลักษณะทำมุม 45 องศา

ความรู้สึกของผู้ถูกนวด คือ

รู้สึกเจ็บ หมายถึง ตรงตำแหน่งที่กด เป็นเนื้อเยื่อ กล้ามเนื้อ

รู้สึกปวดเสียวร้าว หมายถึง ตรงตำแหน่งที่กด เป็นเส้นประสาท

รู้สึกร้อน หมายถึง ตรงตำแหน่งที่กด เป็นหลอดเลือด

รู้สึกชา หมายถึง ตรงตำแหน่งที่กด เป็นหลอดเลือดและเส้นประสาท